Aanvullende gegevens op Gremmen en Kremers, De flora van de Nederlandse, Duitse en Deense Waddeneilanden

door

J. MENNEMA en S. J. VAN OOSTSTROOM
(Rijksherbarium, Leiden)

Wie een zo uitgebreide lijst van vondsten publiceert, zoals GREMMEN & KREMERS (1971) hebben gedaan, kan er stellig op rekenen, dat ontbrekende gegevens binnen zeer korte tijd door diverse floristen worden aangevuld. Verschillende aanvullingen zijn reeds verschenen (GADELLA, 1973; VAN LAAR-DRUIF & VAN LAAR, 1974; VAN SCHAIK, 1975) en het leek ons nuttig, zoals wij onlangs al mededeelden (MENNEMA & VAN OOSTSTROOM, 1974), om deze aanvullingen tezamen met de gegevens, die ons de afgelopen jaren hebben bereikt, in een lijst te publiceren.

Ten einde op enige volledigheid te kunnen bogen, hebben wij van de tijdschriften De Levende Natuur, Gorteria, Natura en Het Waddenbulletin de afleveringen, die in de jaren 1971 t/m 1974 zijn verschenen, doorgenomen. Voorts hebben wij gegevens betreffende deze periode overgenomen uit ons toegezonden doctoraalscripties en uit andere, ook buiten de jaren 1971—1974 verschenen publicaties, waarop wij attent zijn gemaakt. Met nadruk stellen wij vast, dat — behoudens een enkele uitzondering — onze jacht naar gegevens zich heeft beperkt tot de Nederlandse Waddeneilanden. Het was mogelijk geweest de niet-Nederlandse gegevens door middel van een literatuuronderzoek enigszins uit te breiden, doch dan nog zou er een grote onevenwichtigheid zijn ontstaan tussen de Nederlandse gegevens enerzijds en die van de Duitse en Deense Waddeneilanden anderzijds. Immers, de meeste gegevens werden ons verstrekt door het toezenden van Nederlands materiaal en van opgaven van vondsten van de Nederlandse Waddeneilanden.

De lijst van aanvullingen had aanmerkelijk korter kunnen zijn, indien wij ons hadden beperkt tot de werkelijk nieuwe vondsten voor de diverse eilanden, zoals Gremmen & Kremers die hebben opgesomd. Het leek ons echter nuttig om in deze lijst van Waddeneilanden één wijziging aan te brengen, nl. door het splitsen van de beschikbare gegevens van Rottumerplaat en Rottumeroog en voorts het aantal Waddeneilanden met één uit te breiden, nl. met Griend. Op dezelfde wijze als Gremmen & Kremers hebben gedaan, hebben ook wij ons voor Rottumerplaat, Rottumeroog en Griend beperkt tot de recente literatuur. Waar deze recente literatuur vondsten van vóór 1950 vermeldde, zijn deze vondsten — en dat geldt ook voor opgaven uit recente literatuur van de overige Waddeneilanden — aangeduid met +. Waar door de auteurs of door ons wordt getwijfeld aan de juistheid van de opgave, wordt dit aangegeven met ?. Indien opgaven van vondsten met + of ? worden herhaald zonder deze tekens, dan wordt de eerste auteur genoemd, die de vondst òf recent òf zonder ? heeft gepubliceerd.

In tegenstelling tot Gremmen & Kremers zijn wij niet uitgegaan van de meest recente floristische gegevens. Wij hebben zoveel mogelijk getracht om de eerste auteur of vinder te noemen, die een aanvulling op hun lijst heeft gegeven, met dien verstande, dat prioriteit is gegeven aan de publicaties en de IVON-streeplijsten. Het leek ons goed om in de tabel de nummering van Gremmen & Kremers voort te zetten; de betekenis van de gebruikte nummers is de volgende:

Publicaties (voor de volledige titel van de publicatie wordt verwezen naar de literatuurlijst)

51 Feekes (1950).
52 De Vries (1950).
53 Westhoff (1966).
54 Van der Meulen & Van der Ploeg (1968).
55 Jansen & Van der Ploeg (1968).
56 Van Ooststroom (1970).
57 Hagendijk, Van Soest & Zevenbergen (1970).
58 Wijnants (1970).
59 Hagendijk, Van Soest & Zevenbergen (1971).
60 Van Orden & Van Ommen (1971).
61 Van Ooststroom & Mennema (1971).

62 VROMAN & IETSWAART (1972).
63 VISSER (1972).
64 VAN OOSTSTROOM & MENNEMA (1972).
65 PLOEGER (1972).
66 KETNER, REININK & VISSER (1972).
67 NIJLAND-VAN GIJSEN & NIJLAND (1973).
68 SCHILS & LAUNSPACH (1973).
69 GADELLA (1973).
70 VAN OOSTSTROOM & MENNEMA (1973).
71 VISSER (1973).
72 HEESSEN (1973).
73 QUENÉ-BOTERENBROOD & MENNEMA (1973).
74 VAN OOSTSTROOM (1974).
75 IETSWAART & VROMAN (1974).
76 VAN LAAR-DRUIF & VAN LAAR (1974).
77 VAN DE BEEK (1974).
78 LAUNSPACH & SCHILS (1974).
79 VAN SCHAIK (1975).
80 HAGENDIJK, VAN SOEST & ZEVENBERGEN (1975).

IVON-streeplijsten (te raadplegen in het Rijksherbarium, afd. Nederland)

81 Prof. dr. V. Westhoff, Griend, 27.VII.1959 (op basis van Excursierapport Staatsbosbeheer).
82 Unio-excursie Ameland, augustus 1970 (met aanvullende gegevens van M. T. Jansen en D. T. E. van der Ploeg).
83 P. H. M. van der Aart, J. M. W. Louppen en H. M. van de Steeg, Rottumeroog, juni—juli 1973.
84 P. H. M. van der Aart en J. M. W. Louppen, Rottumerplaat, juli 1973.
85 Mej. W. Eelman, Texel, 1973.
86 Mej. W. Eelman, Texel, 1974.

Schriftelijke opgaven aan het Rijksherbarium (aldaar te raadplegen in kaartsysteem afd. Nederland)

87 J. Mennema, Ameland, aug. 1970.
88 J. J. M. van Alphen, Schiermonnikoog, aug. 1972.
89 R.-J. Bijlsma, Schiermonnikoog, 1972.
90 H. van Oeveren, Schiermonnikoog, 1972.
91 Dr. S. J. van Ooststroom, Schiermonnikoog, 1973.
92 Mevr. A. C. van der Plas-de Wijs, Texel, sept. 1973.
93 Mej. W. Eelman, Texel, dec. 1974.
94 H. A. Zevenbergen, verspreiding *Taraxacum*-soorten, opgenomen in de Flora Neerlandica 4(9), mei 1975.

In tegenstelling tot Gremmen & Kremers menen wij er goed aan te doen om de adventieve en verwilderde soorten wèl alle op te nemen; immers, wat vandaag nog

adventief heet, kan morgen ingeburgerd zijn en „worden gerekend te behoren tot de Nederlandse flora". Wij zullen zo veel mogelijk trachten de status van de in onze aanvullende lijst genoemde soorten aan te geven door gebruik te maken van de volgende, ook door Gremmen & Kremers gebruikte afkortingen:

c = in het gehele gebied aangeplant.
p = aangeplant.
a = adventief.
v = verwilderd.

De namen van de eilanden zijn op de volgende manier afgekort:

Tx = Texel.	Sch = Schiermonnikoog.
Vl = Vlieland.	Rpl = Rottumerplaat.
Trs = Terschelling.	Rg = Rottumeroog.
Am = Ameland.	Gr = Griend.

Niet vermeld zijn de soorten, die als aangeplant in de diverse lijsten zijn opgenomen, zoals b.v. *Abies alba, A. concolor, A. grandis*, e.d. (KETNER, REININK & VISSER, 1972).

Om het nazoeken te vergemakkelijken hebben wij dezelfde nomenclatuur gevolgd als Gremmen & Kremers. De namen van nieuwe soorten zijn gebaseerd op HEUKELS-VAN OOSTSTROOM (1973); de namen van voor de Nederlandse Waddeneilanden nieuwe soorten zijn vet gedrukt.

Voorts lijkt het ons zinvol om ook een lijstje op te nemen van door Gremmen & Kremers ten onrechte vermelde vondsten:

Cochlearia officinalis is zeer waarschijnlijk alleen gevonden op Vlieland (vóór 1950) en Terschelling (QUENÉ-BOTERENBROOD & MENNEMA, 1973); de opgaven van de overige Waddeneilanden komen o.i. te vervallen.

Nardurus maritimus is nog nooit in Nederland waargenomen en komt derhalve niet voor op Texel, Vlieland en Terschelling (mondelinge mededeling van H. M. van de Steeg, mede namens Prof. Dr. V. Westhoff).

Rosa dumalis is abusievelijk vermeld van Vlieland; de vondst betreft *R. canina* var. *corymbifera* (schriftelijke mededeling M. T. Jansen).

Taraxacum maculigerum komt uitsluitend voor op het eiland Schiermonnikoog (HAGENDIJK, VAN SOEST & ZEVENBERGEN, 1975); de opgaven van de overige Waddeneilanden komen te vervallen.

Taraxacum obliquum is nog niet waargenomen op Vlieland (HAGENDIJK, VAN SOEST & ZEVENBERGEN, 1975).

Taraxacum palustre is op Vlieland nog niet waargenomen (schriftelijke mededeling H. A. Zevenbergen).

Tenslotte hebben wij onderstaande soorten niet in de lijst opgenomen, omdat wij de juistheid van de opgave ernstig in twijfel[1]) trekken: *Blackstonia perfoliata, Carex*

[1]) Dat onze twijfel niet altijd gerechtvaardigd is, moge blijken uit het feit, dat wij van enkele van de hier genoemde planten materiaal hebben kunnen inzien, dat de heer G. Visser (Terschelling) ons op ons verzoek heeft toegezonden en waaruit bleek, dat *Euphorbia cyparissias* en *Silene armeria* terecht door KETNER, REININK & VISSER (1972) zijn opgegeven. *Carex aquatilis* bleek echter *C. acuta, Eriophorum latifolium E. angustifolium* en *Galeopsis speciosa G. tetrahit* te zijn, die alle reeds van Terschelling bekend waren.

aquatilis, *Chenopodium bonus-henricus*, *Eriophorum latifolium*, *Euphorbia cyparissias*, *Galeopsis speciosa*, *Polygonatum odoratum*, *Silene armeria*, *Vaccinium myrtillus*, *Veronica spicata* (KETNER, REININK & VISSER, 1972), *Chenopodium botryodes* (VISSER, 1973), *Cynodon dactylon* (HEESSEN, 1973), *Geranium colombinum*, *Poa nemoralis* (VAN SCHAIK, 1975). Wij zouden van deze soorten, alvorens die van de Waddeneilanden te vermelden, gaarne eerst materiaal ter verificatie van de determinatie onder ogen willen zien.

		Tx	Vl	Trs	Am	Sch	Rpl	Rg	Gr
c	*Acer campestre*	86			82				
c	*Acer pseudoplatanus*			67			84	83	
	Achillea millefolium								51+
	Achillea ptarmica		79						
	Agrostis gigantea		79						
	Agrostis stolonifera						84		51
	Agrostis tenuis							83	
	Alliaria petiolata		69		82				
	Allium scorodoprasum	86							
	Allium vineale				82				
	Alnus glutinosa							83	
c	*Alnus incana*		79	66	82				
	Alopecurus aequalis					89			
	Alopecurus bulbosus			66					
c	*Amelanchier laevis*			66					
	× *Ammocalamagrostis baltica*				68		84		
	Ammophila arenaria						53		51
	Anacamptis pyramidalis	73+							
	Andromeda polifolia	60							
	Anemone nemorosa	86		66					
	Angelica archangelica		79	55	55				
	Angelica sylvestris		79						
	Antennaria dioica				68				
	Anthoxanthum odoratum								51+[1])
	Anthriscus sylvestris		79						
	Apera spica-venti						54		
	Aphanes arvensis	72		66					
	Aphanes microcarpa			66					
	Arctium lappa		79+						
	Arenaria serpyllifolia								51+
	Armeria maritima						84		51
	Armoracia rusticana			66					
	Artemisia campestris		79+						
	Artemisia maritima						84		51
	Artemisia vulgaris			66					58
v	**Arum italicum**	70							
	Asperugo procumbens					61			
a	**Asperula arvensis**			66					
	Asplenium ruta-muraria	85		66	82				
v	**Aster novi-belgii**			66					
	Aster tripolium						84		51
	Athyrium filix-femina		79						

[1]) Opgave vermoedelijk onjuist (FEEKES, 1950).

		Tx	Vl	Trs	Am	Sch	Rpl	Rg	Gr
	Atriplex hastata						84		78
	Atriplex littoralis						84		51
	Azolla filiculoides	72							
a	**Barbarea intermedia**	70							
	Bellis perennis								51
v	**Beta vulgaris**		79						81
	Beta vulgaris ssp. *maritima*	61	66				84		
	Betula verrucosa	85	79		68				
	Bidens cernuus	85							
	Bidens tripartitus		52						
	Blechnum spicant	85		66	61				
	Brassica napus			66					78
	Brassica nigra				82				
v	**Brassica rapa**		79						
	Bromus sterilis		79	66					
	Bryonia dioica	85			82				
a	**Bupleurum lancifolium**	86							
	Cakile maritima						84		51
	Calamagrostis canescens		79		82				
	Calamagrostis epigejos						54	83	51+
a	**Calendula officinalis**								51+
	Callitriche hamulata			66					
	Callitriche obtusangula			66					
	Callitriche platycarpa			66					
	Calystegia sepium						54		
	Calystegia soldanella						54		
	Capsella bursa-pastoris								58
	Cardamine flexuosa			66					
	Cardamine hirsuta		79+						
a	**Carduus acanthoides**			66					
	Carduus crispus		79	66					
	Carduus nutans		79						
	Carex acutiformis				82				
	Carex distans						84		
	Carex disticha		79						
	Carex extensa						84		
	Carex flacca						54		
	Carex hirta		79	66					
	Carex hudsonii				82				
	Carex otrubae		79						
	Carex pseudocyperus				68				
	Carex riparia				82				
	Carex serotina						54		
	Carex serotina ssp. *pulchella*							83	
	Carex serotina ssp. *serotina*		79						
	Carex vesicaria				61				
v	**Castanea sativa**	86							
	Catapodium marinum		64						
	Centaurea calcitrapa				73+				
	Centaurea nigra		79?						
	Centaurea pratensis		79	66					
	Centaurium littorale						84		
	Centaurium pulchellum						84		51+
	Cerastium arvense		79						
	Cerastium atrovirens						84		51+

		Tx	Vl	Trs	Am	Sch	Rpl	Rg	Gr
	Cerastium holosteoides						84		78
	Cerastium semidecandrum						84		51+
v	**Cerastium tomentosum** [1])	72		66					
	Ceratophyllum demersum	85		66					
	Chaerophyllum temulum	86							
	Chelidonium majus		69	66	82				
	Chenopodium album								51
	Chenopodium glaucum								58
	Chenopodium polyspermum		79						
v	**Chionodoxa luciliae**	86							
	Chrysanthemum leucanthemum							83	
v	*Chrysanthemum parthenium*		79+	66	82				
a	*Chrysanthemum viscido-hirtum*				82				
	Cicuta virosa				82				
	Circaea lutetiana	86							
	Cirsium arvense						84		51+
	Cirsium dissectum				82				
	Cirsium vulgare								51+
	Claytonia perfoliata	85		66					
	Cochlearia anglica						84		51
	Cochlearia danica						84		
v	**Colchicum autumnale**	92		66					
	Comarum palustre							83	
	Conium maculatum		69						
	Convallaria majalis			66					
c	**Coriandrum sativum**				61				
	Coronilla varia		79						
	Corydalis claviculata		79						
	Corydalis solida	85							
a	*Corylus avellana*	85							
	Crataegus calycina × monogyna	86							
	Dactylis glomerata						84		
	Daucus carota		69						
	Deschampsia flexuosa		79						
	Deschampsia setacea	86							
v	*Digitalis purpurea*	86		66					
	Diplotaxis tenuifolia				82				
	Dipsacus sylvestris	85							
	Dryopteris austriaca				82				
	Dryopteris filix-mas		52					83	
	Dryopteris linnaeana [2])								
	Dryopteris spinulosa		79					83	
	Dryopteris thelypteris	85			82				
a	**Echium lycopsis**	85							
	Echium vulgare		79	66					
	Eleocharis multicaulis		79		61				
	Elodea nuttallii	85							
	Elymus arenarius						53		51
	Elytrigia junceum						84		51
	Elytrigia junceum × pungens								51
	Elytrigia pungens						84		51
	Elytrigia repens								57

[1]) Hier is verwarring met de meer gekweekte *C. biebersteinii* heel goed mogelijk.
[2]) Deze soort is gevonden op het Duitse Waddeneiland Baltrum (76).

		Tx	Vl	Trs	Am	Sch	Rpl	Rg	Gr
	Epilobium adnatum ssp. *adnatum*			66	82				
	Epilobium angustifolium						84	83	
	Epilobium montanum		79						
	Epilobium obscurum		79						
	Epilobium palustre							83	
	Epilobium palustre × *parviflorum*		79						
	Equisetum arvense		79						
	Equisetum palustre		79						
	Equisetum fluviatile							83	
	Erica scoparia		61						
	Erigeron acer							83	
	Erigeron canadensis	85	79				84		
	Eryngium campestre		79						
	Eryngium maritimum						84		51+
	Euonymus europaeus	85			82				
	Eupatorium cannabinum					65			
	Euphorbia cyparissias			66					
	Euphorbia esula		79						
	Euphrasia borealis		79						
	Euphrasia odontites						84		51+[1])
	Euphrasia odontites ssp. *serotina*				68				
a	*Fagopyrum esculentum*	86		66					
	Festuca gigantea	86							
	Festuca rubra						54		51
	Festuca rubra ssp. *juncifolia*								58
	Festuca rubra ssp. *rubra*				68				
	Filipendula ulmaria				68				
	Frangula alnus	86		66					
	Fraxinus excelsior		79						
v	**Fritillaria imperialis**	86							
	Galeopsis segetum	85							
	Galeopsis tetrahit		79				54		
	Galinsoga ciliata				82				
	Galinsoga parviflora	92	69	66	82				
	Galium aparine						84		
	Galium mollugo ssp. *mollugo*		79						
	Galium mollugo × *verum*			66	82				
	Genista anglica		52						
	Genista pilosa				65				
	Gentiana campestris ssp. *baltica*				65				
	Geranium dissectum		79	66					
	Geranium robertianum	85	79						
v	**Geranium sanguineum**			66					
	Geum urbanum				82				
	Glaucium flavum	61		66				73+	
	Glaux maritima						84		51
	Gnaphalium luteo-album		79+						
	Goodyera repens				65				
	Halimione portulacoides						84		51
	Hammarbya paludosa			71					
	Hedera helix				82				

[1]) Het is niet duidelijk, of de opgave ook op Griend betrekking heeft.

		Tx	Vl	Trs	Am	Sch	Rpl	Rg	Gr
a/v	**Helianthus annuus**		52	66	82		53		
v	**Heracleum mantegazzianum**			66					
	Heracleum sphondylium				82				
a/v	**Hieracium aurantiacum**	86							
	Hieracium peleterianum		69	66					
	Hieracium peleterianum × pilosella		69						
	Hippophaë rhamnoides						54		
	Holcus mollis							83	
	Honckenya peploides						84		51
a	**Hordeum jubatum**			66					
	Hordeum marinum		79+						
a/v	**Hordeum vulgare**			66			84	83	51+
	Humulus lupulus			66	82				
	Hydrocharis morsus-ranae				82				
	Hyoscyamus niger		79+						
	Hypericum maculatum				82				
	Hypericum perforatum		79						
	Hypochaeris radicata						84	83	
	Ilex aquifolium		79	66	65				
	Iris pseudacorus		79					83	
	Juncus acutiflorus	85							
	Juncus compressus								58
	Juncus gerardi						84		51
	Juncus maritimus						84		
	Juncus subnodulosus			71					
	Juncus tenuis				82				
	Juniperus communis		52[1])		74				
	Knautia arvensis			66					
	Lactuca serriola	72							
	Lactuca tatarica						54		
	Lamium galeobdolon	86v							
	Lamium hybridum				82				
	Lamium maculatum	86v							
	Lapsana communis				82				
	Lathyrus palustris				65				
	Lathyrus pratensis		79		82				
	Lathyrus tuberosus			66					
	Leontodon autumnalis						84		
	Leontodon nudicaulis						54		
	Lepidium draba				82				
	Lepidium ruderale		79+						51+
	Ligustrum vulgare							83	
	Limonium vulgare						84		51
	Limosella aquatica		79+	71					
	Linaria cymbalaria	85	79	66					
a	**Linaria minor**		79	66					
a	**Linaria repens**	86						70	
	Linaria vulgaris		79						
	Linum catharticum							83	
a/v	**Linum usitatissimum**	86							
	Listera ovata		79						
	Lithospermum arvense			66					

[1]) Overgebracht van Texel (De Vries, 1950).

		Tx	Vl	Trs	Am	Sch	Rpl	Rg	Gr
	Lolium multiflorum			66					
	Lolium perenne						84		51+
	Lotus corniculatus ssp. *corniculatus*						84		58
	Lotus corniculatus ssp. *tenuis*								51
v	**Lunaria annua**			66					
v	**Lupinus polyphyllus**			66					
	Lycium halimifolium	86						83	
	Lycopodium selago			61					
	Lysimachia nummularia		79						
	Lysimachia vulgaris				82				
	Lythrum salicaria		52						
	Maianthemum bifolium			66					
	Malus sylvestris	85		66	82				
	Malva moschata	85			82				
	Malva sylvestris		79						
	Matricaria maritima ssp. *inodora*								51
	Medicago sativa				82				
	Melandrium noctiflorum			66					
	Melandrium rubrum	85							
	Melilotus albus	85	79	66					
	Melilotus altissimus		79						
	Melilotus officinalis		79	66	82				
	Menyanthes trifoliata		52						
v	**Mespilus germanica**			66					
	Milium scabrum			66					
	Moehringia trinervia	86							
	Monotropa hypopithys	93							
	Montia fontana ssp. *fontana*		79						
a	**Muscari comosum**	85							
	Myosotis arvensis							83	
	Myosotis caespitosa							83	
	Myosotis stricta		79						
	Myriophyllum spicatum		79						
	Nymphaea alba	56							
	Oenanthe fistulosa		79+						
	Oenothera biennis			66					
	Oenothera parviflora						84		78
a	**Omphalodes verna**	85							
	Ononis spinosa		79				84		
	Onopordon acanthium	86	79+						
	Ophioglossum vulgatum							83	
	Orchis praetermissa	85						83	
a/v	**Ornithogalum nutans**	86							
	Ornithopus perpusillus		79						
	Orobanche hederae	86							
	Osmunda regalis		64		61				
	Oxalis corniculata		79+						
	Oxalis europaea		79+	66	82				
a	**Panicum miliaceum**				82				
	Papaver argemone	72							
	Papaver dubium		79						
	Papaver rhoeas			66					
v	**Papaver somniferum**		79	66					
	Parapholis strigosa						84		
	Parnassia palustris								51+

		Tx	Vl	Trs	Am	Sch	Rpl	Rg	Gr
v	**Parthenocissus quinquefolia**			66					
	Pastinaca sativa		79						
	Peucedanum palustre				82				
	Phalaris arundinacea		79						
a	*Phalaris canariensis*	86		66	82				
	Phleum arenarium							83	
	Phleum pratense		79+						
	Phragmites communis						84		51
	Phyllitis scolopendrium			66					
v	**Physalis alkekengi**			66					
c	*Pinus nigra*			66					
c	*Pinus pinaster*	85							
c	*Pinus sylvestris*	86	79	71					
	Plantago coronopus						84		
	Plantago lanceolata						84		
	Plantago maritima						84		51
	Poa annua								58
	Poa palustris		79	66	82				
	Poa pratensis						84		
	Poa trivialis							83	
v	**Polemonium coeruleum**	86							
	Polygonatum multiflorum	86							
a/v	**Polygonum aubertii**			66					
	Polygonum aviculare								51
	Polygonum bistorta	85							
	Polygonum convolvulus								58
a/v	**Polygonum cuspidatum**			66					
	Polygonum lapathifolium		79						81
	Polygonum minus				82				
	Polygonum mite		79						
	Polygonum persicaria								58
	Polypodium interjectum				87	90			
	Polypodium interjectum × vulgare				64				
	Polypodium spec.							83	
c	*Populus alba*							83	
	Populus canescens				82				
	Populus nigra		79p					83	
	Potamogeton berchtoldii			63					
	Potamogeton crispus				82				
	Potamogeton friesii			63					
	Potamogeton gramineus		79+						
	Potamogeton lucens			71					
	Potamogeton obtusifolius				82				
	Potamogeton pusillus		52		82				
	Potentilla anserina						84		58
v	**Potentilla fruticosa**	70							
	Potentilla reptans		79						
	Prunus avium	86	79p		82				
	Prunus padus				65p				
c	*Prunus serotina*		79						
	Prunus spinosa [1])	85							
	Puccinellia maritima						84		51

[1]) Deze soort is ook gevonden op het Duitse Waddeneiland Baltrum (76).

		Tx	Vl	Trs	Am	Sch	Rpl	Rg	Gr
	Puccinellia retroflexa	86							51+
	Pulicaria dysenterica					91			
c	**Quercus petreae**	86							
	Quercus rubra	86							
	Ranunculus acris							83	
	Ranunculis aquatilis ssp. *aquatilis*				65				
	Ranunculus auricomus	86							
	Ranunculus ficaria		79+		82				
	Ranunculus lingua				82				
	Ranunculus sardous		79+						
v	**Raphanus sativus**	85							
	Reseda lutea	86		66					
	Reseda luteola	86		66					
	Rhamnus catharticus		69						
	Ribes nigrum		79		82				
	Ribes sylvestre		79		82				
	Ribes uva-crispa	85	79						
a	**Ricinus communis**				82		84	83	
	Rorippa amphibia		79?						
	Rorippa islandica		69						
	Rorippa sylvestris		69						
	Rosa rubiginosa			66v	82				
	Rosa rugosa	85		66v				83	
	Rubus affinis	77			82				
	Rubus closianus				82				
	Rubus fruticosus s.s.				77				
	Rubus gratus				82				
	Rubus idaeus		79		82				
	Rubus integribasis		79						
	Rubus laevicaulis					77			
	Rubus macrophyllus		79						
	Rubus nessensis				82				
	Rubus plicatus			x[1])					
	Rubus pyramidalis	77				77			
	Rubus radula		79						
	Rubus sciocharis				82				
	Rubus selmeri				82				
	Rubus sulcatus				77				
	Rumex conglomeratus		79		82				
	Rumex crispus						84		58
	Rumex crispus × obtusifolius	86							
	Rumex palustris			66					
	Rumex sanguineus		79+						
	Ruppia maritima				82				
	Ruppia spiralis			66					
	Sagina maritima						84		58
	Sagina nodosa						84		
	Salicornia europaea coll.						84		51
	Salix atrocinerea			71					
	Salix aurita							83	
	Salix caprea							83	
	Salix daphnoides							83	

[1]) Na het gereedkomen van deze lijst werd deze soort nog aangetroffen op een IVON-streeplijst.

		Tx	Vl	Trs	Am	Sch	Rpl	Rg	Gr
	Salix pentandra							83	
	Salix repens						84		
	Salix triandra							83	
	Salix viminalis							83	
	Salsola kali						84		51
	Saponaria officinalis	85						83	
	Saxifraga tridactylites		79						
	Schoenus nigricans						84		
v	**Scilla bifolia**	86							
v	**Scilla hispanica × non-scripta**	85							
	Scilla non-scripta	85	79	66v					
v	**Scilla sibirica**	86							
	Scirpus fluitans		79+	66					
	Scirpus lacustris ssp. *lacustris*			66	65				
	Scirpus maritimus						84		
	Scirpus rufus					88	84	83	
	Scrophularia neesii		69	66?					
	Scrophularia nodosa		79						
	Scutellaria minor			66					
a	**Secale cereale**								51+
	Sedum acre						54		51+
	Sedum album		79						
v	**Sedum spurium**	85							
	Sedum telephium ssp. purpurascens	85	79+						
	Senecio congestus			66	82				
	Senecio viscosus		79						
	Senecio vulgaris						84		51
a	**Setaria italica**			66	82				
	Setaria viridis			66					
	Sherardia arvensis				82				
	Silene armeria			66					
	Silene conica			66					
	Silene vulgaris	86							
	Sinapis arvensis		79						
	Sisymbrium altissimum		79	66					
	Sisymbrium officinale								51+
	Sium latifolium				82				
a/v	**Solanum lycopersicum**			66					
	Solanum nigrum								78
a/v	**Solanum tuberosum**			66					51+
v	**Soleirolia soleirolii**			64					
v	**Solidago canadensis**			66					
	Sonchus arvensis						54		58
	Sonchus asper								51+
	Sonchus oleraceus								51+
	Sparganium simplex				61				
	Spartina townsendii	85					84		51[1])
	Spergularia marginata						84		58
	Spergularia rubra		79		82	91			
	Spergularia salina						84		51
	Spirodela polyrhiza				82				
	Stachys palustris				82			83	

[1]) Aldaar uitgeplant (FEEKES, 1950).

		Tx	Vl	Trs	Am	Sch	Rpl	Rg	Gr
	Stachys sylvatica	86							
	Stellaria alsine		79						
	Stellaria graminea		69						
	Stellaria media						84		58
	Suaeda maritima						84		51
	Symphytum officinale		69		82				
	Tanacetum vulgare		69						
	Taraxacum anglicum			94					
	Taraxacum brachyglossum	94		94					
	Taraxacum commixtum	94	94			75			
	Taraxacum euryphyllum					59			
	Taraxacum hoëdicense	80							
	Taraxacum lacistophyllum				94	75			
	Taraxacum laetiforme	94	94	94		94			
	Taraxacum maculigerum					80			
	Taraxacum maritimum	57		94					
	Taraxacum obliquum					94			
	Taraxacum oxoniense	80							
	Taraxacum palustre					62		62	
	Taraxacum proximum	94		94					
	Taraxacum rubicundum				68				
	Taraxacum scanicum					94			
	Taraxacum silesiacum	80							
	Taraxacum taeniatum	94	94		94				
	Taraxacum tortilobum				68				
	Taraxacum „vulgare"						84		51+
	Taraxacum westhoffii			57					
c	**Taxus baccata**		79+						
	Teucrium scorodonia			64					
	Thalictrum flavum		79		68				
	Thlaspi arvense		79						
c	*Tilia cordata*		79+						
	Torilis nodosa		79+						
	Tragopogon pratensis ssp. *pratensis*		79						
	Trientalis europaea		52+						
	Trifolium arvense								51+
	Trifolium fragiferum						84		51+
	Trifolium micranthum	70		61					
	Trifolium pratense						84		
	Trifolium repens						84		51+
a/v	**Trifolium resupinatum**	85							
	Triglochin maritimum						84		51
	Triglochin palustre							83	
v	**Triticum aestivum**			66					
	Typha angustifolia							83	
	Typha latifolia				82			83	
	Ulex europaeus				65				
c	*Ulmus carpinifolia*		79+						
c	**Ulmus glabra**				65				
	Urtica urens								51+
	Valeriana officinalis				65				
	Verbascum thapsus			66			84	83	
	Verbena officinalis	85							
	Veronica anagallis-aquatica				65				
	Veronica beccabunga				65				

		Tx	Vl	Trs	Am	Sch	Rpl	Rg	Gr
	Veronica catenata		79						
	Veronica chamaedrys	85	79						
v	*Veronica filiformis*	85							
	Veronica serpyllifolia		79						
a/v	*Veronica teucrium*	61							
	Viburnum opulus		52		68				
v	**Vicia faba**			66					
	Vicia sativa ssp. *sativa*	85						83	
	Viola odorata		79	66					
	Viola palustris		79+		82				
	Viola tricolor ssp. *curtisii*						84		
	Zostera marina								51+

Literatuur

BEEK, A. VAN DE, 1974. Die Brombeeren des geldrischen Distriktes innerhalb der Flora der Niederlande. Diss. Utrecht.

FEEKES, W., 1950. Bouw en plantengroei, in G. A. Brouwer c.s., Griend, het vogeleiland in de Waddenzee, p. 82—187.

GADELLA, T. W. J., 1973. Enige floristische waarnemingen op Vlieland. De Levende Natuur 76(11), p. 256.

GREMMEN, N. J. M. & J. W. P. M. KREMERS, 1971. De flora van de Nederlandse, Duitse en Deense Waddeneilanden. Nijmegen.

HAGENDIJK, A., J. L. VAN SOEST & H. A. ZEVENBERGEN, 1970. Nieuwe Taraxacum-taxa uit Nederland. Gorteria 5(6), p. 84—88.

——, —— & ——, 1971. De verspreiding van Taraxacum sectio Spectabilia Dahlst. in Nederland. Gorteria 5(7/10), p. 147—148.

——, —— & ——, 1975. Taraxacum (behalve Sectie Vulgaria), in Flora Neerlandica 4(9), p. 1—52.

HEESSEN, H. J. L., 1973. Tuinwallen (Texel). Stencil Landbouwhogeschool, afd. Natuurbehoud en Natuurbeheer, Wageningen.

HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, 1973. Flora van Nederland, 17e druk, Groningen.

IETSWAART, J. H. & M. VROMAN, 1974. Seizoensverandering bij bladeren van Taraxacum. Gorteria 7(3), p. 33—41.

JANSEN, M. T. & D. T. E. VAN DER PLOEG, 1968. Angelica archangelica L. in het Noorden van het land. Gorteria 4(6/8), p. 92—93.

KETNER, P., K. REININK & G. VISSER, 1972. Lijst van hogere planten, die tussen 1960 en 1972 op het eiland Terschelling zijn aangetroffen. Stencil.

LAAR-DRUIF, G. M. VAN & V. VAN LAAR, 1974. Thelypteris dryopteris (L.) Slosson en Prunus spinosa L. op Baltrum (Duitsland). Gorteria 7(4), p. 63.

LAUNSPACH, W. & CH. SCHILS, 1974. Vegetatiebeschrijving en -kartering van het vogeleiland Griend 1972. Stencil Bot. Laboratorium, afd. Geobotanie, K. U. Nijmegen.

MENNEMA, J. &. S. J. VAN OOSTSTROOM, 1974. Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland, hoofdzakelijk in 1973. Gorteria 7(5), p. 65—83.

MEULEN, H. T. VAN DER & D. T. E. VAN DER PLOEG, 1968. Lactuca tatarica (L.) C. A. Mey. op Rottumerplaat. Gorteria 4(5), 1968, p. 67—68.

NIJLAND-VAN GIJSEN, M. & G. NIJLAND, 1973. Vegetatieonderzoek van de St. Janshoek, in de Groede, en de Berkenvallei, Terschelling, zomer 1972. Stencil Landbouwhogeschool, afd. Vegetatiekunde en Plantenoecologie, Wageningen.

OOSTSTROOM, S. J. VAN, 1970. Nymphaea alba L. op Texel. Gorteria 5(2), p. 36.

——, 1974. De Jeneverbes-bladwesp, Monoctenus juniperi L. (Hym., Diprionidae). Natura 71(4), p. 58—61.

—— & J. MENNEMA, 1971. Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland, hoofdzakelijk in 1970. Gorteria 5(12), p. 269—280.

—— & ——, 1972. Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland, hoofdzakelijk in 1971. Gorteria 6(3), p. 41—56.

—— & ——, 1973. Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland, hoofdzakelijk in 1972. Gorteria 6(12), p. 181—198.

ORDEN, CHR. VAN & F. VAN OMMEN, 1971. Enige natuurhistorische gegevens over het eiland Texel. Natura 68(9), p. 145—147.

PLOEGER, L., 1972. Natuur en Landschap van Ameland. Een waardebepaling van de natuurterreinen op Ameland, o.a. in verband met recreatieve ontwikkeling. Stencil Landbouwhogeschool, afd. Natuurbeheer, Wageningen.

QUENÉ-BOTERENBROOD, A. J. & J. MENNEMA, 1973. Zeldzame Nederlandse plantesoorten in Zuid-Holland. Provinciale Waterstaat Zuid-Holland, 's-Gravenhage.

SCHAIK, C. VAN, 1975. Een soortenlijst van hogere planten van het eiland Vlieland. Stencil Sjokgroep NJN.

SCHILS, C. H. & W. LAUNSPACH, 1973. Vegetatiebeschrijving en -kartering van de oostpunt van Ameland 1972. Stencil Bot. Laboratorium, afd. Geobotanie, K. U. Nijmegen.

VISSER, G., 1972. Het Vergeten blaasjeskruid op Terschelling. De Levende Natuur 75(5), 1972, p. 109—111.

——, 1973. Chemische samenstelling, flora en fauna van binnendijks water op Terschelling, speciaal met betrekking tot duinplassen. Stencil Biologisch Station Oosterend, Terschelling.

VRIES, V. DE, 1950. Vlieland, landschap en plantengroei. Leiden.

VROMAN, M. & J. H. IETSWAART, 1972. Taraxacum limnanthes Haglund subsp. limnanthoides Van Soest op Schiermonnikoog. Gorteria 6(1), p. 1—9.

WESTHOFF, V., 1966. Zonnebloemen op Rottumerplaat. De Levende Natuur 69(1), p. 23.

WIJNANTS, H., 1970. Griend, vegetatiekundig onderzoek. Ingenieursscriptie afd. Natuurbeheer, Wageningen.

Summary

A list of additions to GREMMEN & KREMERS, The flora of the Netherlands, German and Danish Wadden islands (1971) is given. The names of the species, new for the Netherlands Wadden islands, are in bold type.